

TEMAARK #7

LOVGIVNING, STRATEGIER OG RAMMEVILKÅR

JUNI 2021

INTRODUKTION

Der findes allerede i dag strategier og lovgivning, både i Danmark og i EU, der skal fremme den cirkulære omstilling i byggeriet.

Dette temaark sætter fokus på den eksisterende lovgivning og ser ud i fremtiden ift. den lovgivning, der kommer fra EU.

De beskrevne love og rammer er ikke en fuldstændig oversigt.

**HVILKE LOVE OG
RAMMEVILKÅR, DER
UNDERSTØTTER OG
REGULERER DEN
CIRKULÆRE OMSTILLING,
EKSISTERER
ALLEREDE I DAG?**

**HVILKE NYE TILTAG
ER PÅ VEJ?**

TEKNOLOGISK
INSTITUT

VCGB

TEMA – LOVGIVNING, STRATEGIER OG RAMMEVILKÅR

Ny handlingsplan for cirkulær økonomi

'Handleplan for cirkulær økonomi – national plan for forebyggelse og håndtering af affald fra 2020-2032' ([Reference 1](#)) har været i høring frem til 9. februar 2021. Handleplanen sætter fokus på bl.a. byggeri, hvor miljø- og klimabelastningen er særligt stor.

For at reducere miljøbelastningen fra byggeri og nedrivning vil regeringen bl.a.

- Udarbejde en strategi for bæredygtigt byggeri
- Implementere den frivillige bæredygtighedsklasse i bygningsreglementet
- Udarbejde modeller for et standardiseret bygningspas
- Indføre krav om standardiserede nedrivningsplaner
- Fastsætte nationale grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl
- Skabe entydige regler og bedre sporbarhed for byggeaffald

Bæredygtigt byggeri vinder indpas

Af Handleplan for cirkulær økonomi ([Reference 1](#)) fremgår det, at andelen af byggeri, der er certificeret med svanemærket, DGNB, LEED og BREEAM er steget fra 7 % i 2017 til 15 % i 2018.

Cirkulær økonomi i byggeriet er kun en del af bæredygtighedsbegrebet, der handler om både miljømæssige, sociale og økonomiske aspekter.

Den nationale strategi for bæredygtigt byggeri ([Reference 2](#)), der udkom i april 2020, skal indfase krav i bygningsreglementet til bygningens klimaaftryk med udgangspunkt i kriteriet fra den frivillige bæredygtighedsklasse om livscyklusvurdering (LCA), der beregner byggeriets CO₂-udledninger.

Den frivillige bæredygtighedsklasse ([Reference 3](#)) indeholder – udover kriteriet om livscyklusvurdering – yderligere otte kriterier. Af relevans for cirkulær økonomi i byggeriet er kravet om ressourceanvendelse på byggepladsen, hvor man skal opgøre spild og affaldsgenerering på byggepladsen, samt kravet om dokumentation af problematiske stoffer, hvor byggevarer med sikkerhedsblade skal registreres.

Plastaffald fra byggeriet får stigende opmærksomhed

I december 2018 blev plastikhandlingsplanen "Plastik uden spild" ([Reference 4](#)) lanceret. Handlingsplanen indeholder en lang række initiativer, som skal sikre en cirkulær brug af plast. En væsentlig faktor i handlingsplanen er fokus på, at løsninger skal findes på tværs af hele værdikæden for plast og sikre et samarbejde på tværs af sektorer og brancher.

Nedenstående initiativer påvirker byggesektoren og bidrager til den cirkulære omstilling af plast i byggebranchen.

- Initiativ 3 – Kortlægning af udviklings- og forretningspotentialer for danske plastikvirksomheder
- Initiativ 4 – Prioritering af forsknings- og teknologiudviklingsmidler
- Initiativ 5 – Sektorsamarbejder indenfor fx landbrug, byggeri, restauration og detailbranchen
- Initiativ 7 – Udvidet producentansvar for emballage
- Initiativ 8 – Standarder for sortering og indsamling af plastikaffald
- Initiativ 24 – Kortlægning af PVC-produkter på det danske marked og substitutionsmuligheder

I juni 2020 indgik regeringen og et bredt flertal i Folketinget en aftale om en klimaneutral affaldssektor i 2030 (Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi) ([Reference 5](#)).

Initiativ 3 i aftalen omhandler mere genanvendelse af plastikaffald, og der er sat et todelte udsorteringsmål for det plast, der sendes til forbrænding fra byggesektoren:

- Bygge- og anlægssektoren skal udsortere 25 % af plasten til genanvendelse i 2025.
- Bygge- og anlægssektoren skal udsortere 75 % af plasten til genanvendelse i 2030.

Mere selektiv nedrivning – rene affaldsstrømme og opgraderede kompetencer

I aftalen om en klimaneutral affaldssektor i 2030 ([Reference 5](#)) er der et initiativ om selektiv nedrivning. Her står, at der er et stort potentiale for affaldsreduktion og mere genbrug og genanvendelse i byggesektoren. På denne baggrund indføres derfor i 2023 krav om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning af byggerier, så værdifulde materialer i højere grad end i dag, genbruges og genanvendes, før de nyttiggøres som fx fyld under veje eller i støjvolde.

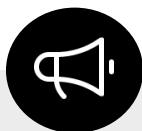
End-of-waste begrebet er centralt

Der er især tre centrale lovgivninger, der spiller ind på cirkulær økonomi i byggeriet. Dette er kemikalielovgivning, byggelovgivning og affaldslovgivning, som hver især både har en omfattende europæisk lovgivning bag sig kombineret med national regulering. Dette er lovgivninger, der har udviklet sig hver for sig, inden cirkulær økonomi for alvor kom på dagsordenen.

Et af de helt store spørgsmål er, hvad der skal til for, at byggeaffald ophører med at være byggeaffald og bliver godt nok til at være et produkt. Her kan end-of-waste begrebet og end-of-waste kriterier være et stærkt redskab.

End-of-waste begrebet er over 10 år gammelt og er beskrevet i affaldsdirektivet, som er EU's rammelovgivning på affaldsområdet. Der er fastlagt end-of-waste kriterier på EU-niveau i tre forordninger for jern, stål og aluminium, glas og kobber.

Hvis der ikke er fastlagt kriterier på EU-niveau for en specifik affaldsstrøm, er det medlemsstaternes egen opgave at fastlægge disse på nationalt plan. Dette kan eksempelvis ske for større affaldsstrømme med relevans for flere parter, men det kan også ske for en enkel case på et kommunalt niveau, da kommunen træffer afgørelser om affaldsfasens ophør. Det sidste giver mulighed for at løse konkrete problemstillinger for producenter, som ønsker at basere deres produktion på råvarer fra affald.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Hvorfor er det vigtigt at omstille plast i byggesektoren?

Den europæiske bygge- og anlægsbranche bruger ca. 10 mio. tons plast i både produktion af byggevarer og emballage. Det svarer til ca. 9 % af det samlede

europæiske plastforbrug. Der findes plast mange steder i en bygning, fx rør, isolering, kabler, vinduesrammer, indretning m.m. Og de fleste af de produkter, der leveres til en byggeplads, ankommer i plastemballage ([Reference 4](#)).

EKSEMPEL

Nye standarder for cirkulær økonomi i byggeriet

Dansk Standard har i 2021 hjemtaget et europæisk sekretariat for en ny subkomité om cirkulær økonomi i byggeriet (Reference 6) og har påbegyndt arbejdet med at definere et arbejdsprogram, der skal fastlægge hvilke standarder, der skal udarbejdes.

Standarder sætter ting i system. De fleste standarder er frivillige, men nogle standarder er lovpligtige enten gennem nationale lovkrav eller gennem

EU-direktiver. Virksomheder skal dog efterleve frivillige standarder, hvis de reklamerer med, at de lever op til en given standard, hvis det er angivet i en kontrakt eller en mærkningsordning.

Den formelle definition på en standard er:

"Dokument til fælles og gentagen anvendelse, der angiver regler, vejledning eller karakteristiske træk ved aktiviteter eller ved resultaterne af disse. Dokumentet er fastlagt ved konsensus og vedtaget af et anerkendt organ. Hensigten er at opnå optimal orden i en given sammenhæng."

EU med en lang række initiativer

I EU-regi er der lanceret en lang række strategier og handleplaner, der skal sikre en cirkulær omstilling af bygge- og anlægsbranchen. Nogle af strategierne er mindre ambitiøse end de danske, men generelt har de et højt ambitionsniveau for at få omstillet hele EU til en mere cirkulær økonomi.

EU's grønne pagt (Reference 7)

EU's grønne pagt er kommissionens vækststrategi, der har som ambition at omstille EU til et mere retfærdigt og velstående samfund. Tre af deres hovedtemaer, har direkte eller indirekte indflydelse på byggeri- og anlægssektoren:

- Mobilisering af industrien mod en ren og cirkulær økonomi, som indeholder både en industri-strategi og en handlingsplan for cirkulær økonomi
- Opførelse og renovering af bygninger på en energi- og ressourceeffektiv

FOKUS PÅ

Lovgivning

I **byggelovgivningen** findes kravene særligt i:

1. Bygningsreglement, som stiller administrative og funktionsbaserede tekniske krav til bygninger, som gælder alle byggevarer; uanset om de er nye, genbrugte eller genanvendte.
2. Byggevarerforordningen, som stiller krav om CE-mærkning af byggevarer, der er omfattet af en harmoniseret standard. Som et alternativ til en harmoniseret standard kan en producent ansøge om en ETA (Europæisk Teknisk Vurdering)

I **affaldslovgivningen** findes kravene særligt i:

1. Affaldsbekendtgørelsen, som har hjemmel i miljøbeskyttelsesloven og omfatter affaldshåndtering. Af særlig relevans for bygge- og anlægsaffald findes i bekendtgørelsen krav til virksomhedernes sortering af bygge- og anlægsaffald samt regler om screening og kortlægning for problematiske stoffer samt anmeldelse af bygge- og anlægsaffald.
2. Restproduktbekendtgørelsen, som sætter vilkår for, hvordan bygge- og anlægsaffald kan anvendes uden tilladelse.

I **kemikalielovgivningen** findes kravene primært i:

1. CLP-forordningen, der står for Classification, Labelling and Packaging. Det er en EU-forordning, der sikrer en ensartet klassificering og mærkning globalt af kemiske stoffer og blandinger.
2. REACH står for Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals og er også en EU-forordning. REACH sikrer, at information om kemiske stoffers miljø- og sundhedsfarlige egenskaber kommer ud til alle virksomheder, eksempelvis entreprenører og bygherrer. Producenter og importører har ifølge REACH pligt til at levere data om stofferne, og alle virksomheder har pligt til at følge leverandørens anvisninger og håndtere kemikalier forsvarligt. Under REACH findes kandidatlisten. Kandidatlisten er en liste over særligt problematiske stoffer, som også kaldes SVHC-stoffer (Substances of Very High Concern). Stoffer på kandidatlisten kan senere komme på listen over stoffer, der kræver godkendelse under REACH, hvilket betyder, at virksomheder skal søge om godkendelse, før de må anvende stofferne.

måde, bl.a. med fokus på samarbejde mellem interessenter og gennemgang af forordningen om markedsføring af byggevarer

- En ambition om nulforurening for et giftfrit miljø med fokus på bl.a. vand, luft og kemikalier.

EU's handlingsplan for cirkulær økonomi (Reference 8)

I 2020 kom kommissionens handlingsplan for cirkulær økonomi. Handlingsplanen indeholder en lang række af initiativer og fokusområder. Især for byggeri og anlæg er der et væsentligt fokusområde.

Derudover er der fokus på specifikke produkter og deres værdikæder, som har stor miljømæssig indvirkning, herunder elektronik, informations- og kommunikationsteknologi, batterier, køretøjer, emballage, plast, tekstiler, anlæg og byggeri, madspild, spildevand og slam.

EU's 8. miljøhandlingsprogram (Reference 9)

I 2020 kom EU's 8. miljøhandlingsprogram, heri er seks tematiske prioriteter, og hvor byggeri og anlæg vil blive påvirket af følgende:

- Reduktion af drivhusgasser for at nå 2030 emissionsmålet samt klimaneutralitet i 2050.
- Fremskridt imod en vækstmodel, hvor økonomisk vækst er afkoblet af ressourceforbrug og miljøforringelser og en hurtigere overgang til cirkulær økonomi.
- Ambition om nul-forurening for et giftfrit miljø, herunder for luft, vand og jord, og beskytte borgernes sundhed og velbefindende mod miljørelaterede risici og påvirkninger.
- Fremme miljømæssig bæredygtighed og mindske det miljø- og klimamæssige pres fra produktion og forbrug, særligt fra energi, industri, bygninger og infrastruktur, mobilitet og fødevarer systemet.

EU's renoveringsstrategi (Reference 10)

I efteråret 2020 kom kommissionens renoveringsstrategi. Strategien er en udmøntning af flere elementer i den grønne pagt. Strategien redegør for de visioner, kommissionen har for at sikre minimum en fordobling af renoveringsraten af eksisterende bygninger mod 2030 samt totalrenoveringer af bygningsmassen på tværs af EU.

Strategien har flere formål, herunder at fremme den cirkulære økonomi gennem et fokus på bæredygtige byggematerialer, fastsættelse af mål for genanvendelse og reduktion af bygge- og nedrivningsaffald.

EU's plaststrategi (Reference 11)

I 2018 lancerede EU en strategi for plastik i en cirkulær økonomi. Den stiller bl.a. krav til sortering, genbrug og genanvendelse af plastik i alle EU's medlemslande.

I relation til den cirkulære omstilling af byggebranchen er der fokus på:

- Genanvendelsen af plastikemballage skal bringes på niveau med genanvendelsen af emballage af pap, papir og glas. Dvs. 75-85 % og minimum 50 % af alt plastikaffald skal genanvendes.
- Sorterings- og genanvendelseskapaciteten i Europa er firedoblet i forhold til 2015, og EU's eksport af usorteret plastikaffald er stoppet.
- Der skal etableres et velfungerende marked for genanvendt plastik, som er grundlagt på en solid industriel efterspørgsel.

OPSUMMERING

Hvilke love og rammevilkår, der understøtter og regulerer den cirkulære omstilling, eksisterer allerede i dag?

Der er især tre centrale lovgivninger, der spiller ind på cirkulær økonomi i byggeriet.

Dette er kemikalielovgivning, byggelovgivning og affaldslovgivning, som hver især både har en omfattende europæisk lovgivning bag sig kombineret med national regulering.

Dette er lovgivninger, der har udviklet sig hver for sig, inden cirkulær økonomi for alvor kom på dagsordenen. End-of-waste kriterier er en metode til at beskrive, hvad der skal til for, at byggeaffald ophører med at være byggeaffald og bliver godt nok til at være et produkt, men dette er endnu ikke meget udbredt i dag.

Hvilke nye tiltag er på vej?

Reduktion af CO₂, ressourceeffektivitet og et giftfrit miljø er nøgleord i de nye strategier fra EU. Der må i fremtiden forventes højere krav til både

klimaudledning, ressourceeffektivitet og brug af kemikalier i byggeriet.

Samtidig er renoveringer ligeledes et fokuspunkt fra EU's side, og det må forventes, at renoveringer bliver en vigtig parameter i den cirkulære omstilling.

Derudover er samarbejde mellem forskellige sektorer også et nøgleord i mange strategier og det forventes, at byggeriet fremover vil få en stor rolle i sektorsamarbejder.

Specifikt har plastik i byggeriet stor opmærksomhed både fra Danmark og EU, mens der også forventes nye initiativer om selektiv nedrivning i Danmark.

REFERENCER

[Reference 1](#): Handlingsplan for cirkulær økonomi – national plan for forebyggelse og håndtering af affald fra 2020-2032. Miljøministeriet, december 2020.

[Reference 2](#): National strategi for bæredygtigt byggeri. Aftale mellem regeringen og en række politiske partier, marts 2021.

[Reference 3](#): Den frivillige bæredygtighedsklasse.

[Reference 4](#): Plastik uden spild – Regeringens plastikhandlingsplan. Miljø- og Fødevareministeriet, december 2018.

[Reference 5](#): Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi. Aftale mellem regeringen og en række politiske partier, juni 2020.

[Reference 6](#): Ny komité for cirkulær økonomi i byggeriet på europæisk plan

[Reference 7](#): EU's grønne pagt. En europæisk grøn pagt | Europa-Kommissionen

[Reference 8](#): EU's handlingsplan for cirkulær økonomi. EUR-Lex - 52020DC0098 - EN

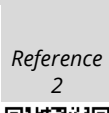
[Reference 9](#): EU's 8. miljøhandlingsprogram. Environment action programme to 2030

[Reference 10](#): EU's renoveringsstrategi. Renovation Wave Communication

[Reference 11](#): EU's plaststrategi. Plastic Waste: a European strategy to protect the planet, defend our citizens and empower our industries

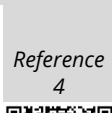
Reference
1

Reference
2

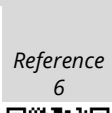
Reference
3

Reference
4

Reference
5

Reference
6

Reference
7

Reference
8

Reference
9

Reference
10

Reference
11